

Monumentnummer*: 523887

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 22 augustus 2002
Kadaster deel/nr: 30099/28

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>			<i>Provincie*</i>		
Ermelo	Ermelo			Gelderland		
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Staverdensedweg	299		3852 NV	Ermelo		
Staverdensedweg	297		3852 NV	Ermelo		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>		<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>	
Ermelo	D				571	
Ermelo	D				685	

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Klein NEDERLANDS HERVORMD KERKGEBOUW van het type zaalkerk uit 1875, gelegen tegenover het voormalige tolhuis aan de westelijke entree van het landgoed Staverden. De kleine kerk bevindt zich prominent op de hoek van de Garderensedweg, de Staverdensedweg en de Jhr. Dr. C.J. Sandbergweg. Ze werd in 1875, als vervanger voor een houten kerkgebouw uit 1866, gesticht door Jan Rudolf Kemper voor de inwoners van Staverden, Leuvenum en Speuld. In 1931 werd de kerk verbouwd en werd de consistoriekamer toegevoegd, naar ontwerp van het architectenbureau BRINKMAN en Van der VLUGT, die vermoedelijk ook de nieuwe inrichting van het kerkgebouw verzorgden (bankenplan, preekstoel, tegelvloer, lambrisering en lampen).

Het 718 ha grote landgoed Staverden strekt zich uit over de drie gemeenten Ermelo, Nunspeet en Apeldoorn. Centraal bevindt zich het landhuis 'Kasteel Staverden'. In 1835 kocht Jan Rudolf Kemper het goed. Deze brak het 17de-eeuwse huis af, en bouwde op het bestaande grondplan een nieuw huis. In 1905 kwam het in handen van ir F.B. 's Jacob, burgemeester van Rotterdam. Deze liet het landhuis door architectenbureau L.A. van Essen & J. van Zeggeren uit Harderwijk verbouwen en vergroten. In dat jaar kreeg het landhuis haar huidige uitstraling. De zoon, H. Th. 's Jacob breidde het landgoed uit. De kerk is vergelijkbaar met kleine waterstaatskerken uit deze tijd en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vertoont eenvoudige Neo-Gotische motieven. Verschillende elementen in het gebouw verwijzen naar de band met het landgoed, zoals de spitsboogramen die zijn voorzien van de in 1931 gebrandschilderde familiewapens van de hertog van Gelre, De Groeff, Van Haersolte, Kemper, van Ittersum, en 's Jacob. Als motief verbonden met het landgoed komt de pauw in verschillende gebouwen op het landgoed terug. In de kerk bevindt zich aan de binnenzijde van het ingangsportaal een spitsboogvormige doorgang met een profielomlijsting waarin een gestuct pauwmotief is verwerkt. Tegen het kerkgebouw bevindt zich een eenvoudig ijzeren hekwerk.

Omschrijving

De KERK is van het type zaalkerk en gebouwd op een rechthoekig grondvlak, met een iets smallere consistoriekamer aan de achterzijde. De gevels van de kapel zijn in kruisverband gemetseld en voorzien van een zadeldak met leidekking. Ze eindigen aan de bovenzijde met een geprofileerde bakgoot op houten klossen en een bakstenen muizetandlijst. Deze gootlijst verspringt ter hoogte van enkele baksteenlisenen die het gevelwerk verticaal geleden. De voorzijde van de kapel heeft een bakstenen torenuitbouw die met een houten torentje met klokkenstoel en spits wordt bekroond. De consistoriekamer heeft een zadeldak met gesmoorde tuiles du Nord pannen.

De VOORGEVEL, met hoekpilasters, wordt gedomineerd door de centraal geplaatste vierkante toren. De toren heeft hoekpilasters en wordt beëindigd met een bakstenen rondboogfries waarboven een tandlijst. Op het platte dak van de toren een vierkante houten opbouw met galmgaten, bekroond door een achthoekige opengewerkte spits met spitsbogen. De omloop heeft een niet oorspronkelijke balustrade. De toren bevat, gevat in een spitsboog, de hoofdentree met houten stolpdeur met sierbeslag en meerruits bovenlicht. Boven de entree een natuurstenen plaat met opschrift 'Dient den HEERE met blijdschap / Want de HEER is goed, Zijne goe- / dertierenheid is in eeuwigheid, / en Zijne getrouwheid van ge- / slachte tot geslachte. / Psalm C: vs 2 en 3'. Links en rechts van de toren en in de zijgevels ervan een blinde spitsboognis. De LINKER ZIJGEVEL heeft drie vensterassen, geleed door vier getrapte baksteenlisenen. De spitsboogvormige vensters zijn gevuld met glas-in-loodramen en hebben een spitsboogomlijsting in bak- en natuursteen. De plint is iets uitgemetseld en samengesteld uit hardere baksteen. In de ACHTERGEVEL van het schip bevinden zich vlechtingen en een bakstenen verdikking met een onbekende functie. Tegen de gevel bevindt zich een schoorsteen. De RECHTER ZIJGEVEL heeft een vergelijkbare indeling als de reeds beschreven linker zijgevel. De aangebouwde consistoriekamer heeft een rechthoekig grondvlak en een zadeldak met een houten bakgoot op klossen. De gevels zijn voorzien van eenvoudige toegangsdeuren en stalen ramen. Op het oostelijke dakschild bevindt zich een dakkapel.

Het INTERIEUR van het kerkje is gestuct en witgeschilderd en is voorzien van een gedrukt tongewelf en een houten lambrisering. De kerk wordt via een torenportaal betreden, de ingang naar de kerk is voorzien van de in de inleiding genoemde omlijsting met pauwmotief. De inrichting van het gebouw met banken, preekstoel, tegelvloer en orgel met klavier is uit 1931 en vermoedelijk eveneens naar ontwerp van Brinkman en Van der Vlugt. Het uurwerk in de klok is in 1996 vernieuwd. Orgel en orgelkas zijn niet van waarde uit het oogpunt van monumentenzorg.

Waardering

NEDERLANDS HERVORMD KERKGEBOUW uit 1875 met consistorie uit 1931

- Van architectuurhistorische waarde als goed en gaaf voorbeeld van een klein hervormd kerkgebouw uit het derde

kwart van de negentiende eeuw. De kerk valt op door esthetische kwaliteiten, zoals gave verhoudingen en een verzorgde detaillering in vormgeving en materiaalgebruik met sobere Neo-Gotische elementen. De kerk bezit een waardevolle inrichting uit 1931, vermoedelijk verzorgd door Brinkman en Van der Vlugt.

- Van stedenbouwkundige waarde als karakteristiek onderdeel van het landgoed Staverden, waar de kapel met het eenvoudige hekwerk zeer beeldbepalend is gesitueerd op de hoek van de Staverdenseweg, de Garderenseweg en de Jhr. Dr. C.J. Sandbergweg. Gelegen tegenover het voormalige tolhuis en aan de kop van de Staverdenseweg die naar het kasteel voert, vormt dit pand een zeer karakteristiek element in dit belangrijke gebied. De kapel is van belang voor de instandhouding van een historisch gegroeide situatie.

- Van cultuurhistorische waarde vanwege de bestemming en situering die het gebouw verbinden met de geschiedenis van het landgoed Staverden en met de kerkelijke geschiedenis van het gebied. De kerk is een goed voorbeeld van een door een landheer gestichte particuliere kerk, ten behoeve van de dorpsgemeenschap. De ramen bevatten de gebrandschilderde familiewapens van een zestal geslachten die nauw verbonden waren met het gebied. Een tweede verwijzing naar het landgoed Staverden is de afbeelding van een pauw op de binnenzijden van de portaalomlijsting.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk